

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

к.е.н., доцент

 Лариса БОЛТЯНСЬКА

«30» серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Бізнес-проектування»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 075 «Маркетинг» за ОПП *Маркетинг*
(на основі повної загальної середньої освіти та ОКР «Молодший спеціаліст»)
факультет економіки та бізнесу

2021 – 2022 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Бізнес-проектування» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 075 «Маркетинг» за ОПП Маркетинг (на основі повної загальної середньої освіти та ОКР «Молодший спеціаліст») Мелітополь, ТДАТУ. 2021. 14 с.

Розробник: к.е.н., доцент Грицаєнко Г. І.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Протокол від «30» серпня 2021 року № 1

Завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

к.е.н., доц. Лариса БОЛТЯНСЬКА

Схвалено методичною комісією факультету ЕтаБ

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 075 «Маркетинг» за ОПП Маркетинг (на основі повної загальної середньої освіти та ОКР «Молодший спеціаліст»)

Протокол від «02» вересня 2021 року № 1

Голова, доц. Анна КОСТЯКОВА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<u>денна форма навчання</u> (денна або заочна)	
Кількість кредитів <u>6</u>	Галузь знань <u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр і назва)	<u>За вибором здобувача</u> (нормативна або вибіркова)	
Загальна кількість годин – <u>180 години</u>	Спеціальність <u>075 «Маркетинг»</u> (шифр та назва)	Курс	Семестр
Змістових модулів – <u>2</u>		<u>3 / 1с</u>	<u>6 / 2</u>
Тижневе навантаження: - аудиторних занять <u>6 год.</u> - самостійна робота студента <u>7,8 год.</u>	Ступінь вищої освіти <u>Бакалавр</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	<u>26 год.</u>
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	<u>52 год.</u>
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	<u>102 год.</u>
		Форма контролю: <u>диф. залік</u> (екзамен або диференційований залік)	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – формування системи знань щодо розробки бізнес-проектів, аналізу їхньої ефективності в умовах ринкових відносин.

Предмет курсу – виявлення законів, закономірностей та визначення принципів і факторів розробки та реалізації бізнес-проектів.

Завдання курсу – вивчення закономірностей і механізму розробки бізнес-проектів для підприємств та юридичних осіб; набуття вмінь використовувати ці закономірності в практиці інвестування.

Об'єктом вивчення виступають процеси розробки бізнес-проектів.

Міждисциплінарні зв'язки. Тісний зв'язок з економічною теорією, яка вивчає і формулює економічні закони і категорії, що слугують методологічним підґрунтям для розвитку понятійного апарату науки про бізнес-проекування. Використовує результати наукових досліджень і збагачує власними категоріями інвестування, економіку підприємства, статистику, фінанси, фінанси підприємства, гроші та кредит, фінансовий менеджмент, аналіз господарської діяльності підприємства.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

- **знати:** наукові засади бізнес-проекування, його сутність, етапи проведення, критерії визначення доцільності та економічної ефективності;

- **вміти:** проводити дослідження і надавати наукове обґрунтування раціонального інвестування відповідно до економічної політики підприємства, регіону або держави в цілому;

- **бути ознайомленим:** з законодавчими актами України з проблем бізнес-проекування, а також з зарубіжним досвідом щодо підприємницької діяльності.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Концепція і методологія бізнес-проектування

Тема 1. Основні положення бізнес-проектування (Концепція проекту) [1, с. 13-29]

Поняття проекту та проектного циклу, визначення проекту, ознаки проекту, концепцію проекту у проектному аналізі, оточення проекту та його учасників, основні властивості проектів. Види бізнес-проектів. Загальна послідовність розробки бізнес-проекту

Тема 2. Комерційний (маркетинговий) аналіз бізнес-проекту [1, с. 165-183]

Мета і завдання комерційного аналізу. Визначення меж та якісного складу аналізу ринку. Концепція попиту ринку. Аналіз ринкового середовища продукції проекту. Розробка концепції маркетингу. Система маркетингової інформації, процес управління маркетингом, аналіз мікро- та макросередовища проекту, аналіз роздрібного та оптового ринків, вивчення попиту, сегментування ринку, вибір цільових сегментів та позиціонування товару на ринку, прогнозування обсягів збуту продукції проекту, ціноутворення продукту проекту, канали руху товару, просування продукції проекту, визначення витрат на маркетингові заходи, стратегічне планування, розробка плану маркетингу, ревізія маркетингу.

Тема 3. Технічний аналіз бізнес-проекту [1, с. 184-197]

Мета та завдання технічного аналізу. Етапи проведення робіт з технічного аналізу проектів. Визначення місцезнаходження проекту та обґрунтування вибору масштабу проекту. Вибір технології виробництва, устаткування та ідентифікація інфраструктури об'єкта проектування. Організація підготовки та здійснення проекту. Місце реалізації проекту, масштаб проекту, технологія, обладнання, інфраструктура, схема підприємства, організація підготовки та здійснення проекту, графік виконання проекту, підготовка та освоєння виробництва, забезпечення якості, розрахунок витрат на виконання проекту, матеріально-технічне постачання, витрати виробництва та збуту.

Тема 4. Екологічний аналіз бізнес-проекту [1, с. 222-242]

Цілі екологічного аналізу. Загальнозастосовні методики. Потенційно застосовні методики. Мета і суть екологічного аналізу, цілі екологічного аналізу та зміст робіт, типи впливу проекту на навколишнє середовище, а також загально - і потенційно застосовні методики.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Аспекти бізнес-проектування

Тема 5. Інституційний аналіз бізнес-проекту [1, с. 208-221]

Мета, завдання та методи інституційного аналізу. Зовнішні фактори, що впливають на організацію проекту. Внутрішнє середовище проекту. Політико-правові фактори, економічні фактори, оцінка ступеня впливу зовнішніх факторів, узгодження цілей проекту та цілей організації, оцінка рівня та діапазону управління, структурний поділ організації, оцінку розподілу видів діяльності по підрозділах, кадрове забезпечення проекту

Тема 6. Соціальний аналіз бізнес-проекту [1, с. 243-257]

Мета і зміст соціального аналізу. Соціальне середовище проекту. Характеристика населення проекту. Проектування соціокультурного середовища проекту. Залучення населення до роботи по проекту. Індикатори соціального розвитку. Зміст роботи соціолога під час підготовки проекту, компоненти соціального аналізу, оцінку рівня та якості життя населення, соціальну структуру суспільства, склад населення проекту, етнодемографічну характеристику населення, демографічну характеристику населення, участь населення у підготовці до експлуатації проекту.

Тема 7. Фінансовий аналіз бізнес-проекту [1, с. 257-283]

Оцінка фінансового стану і фінансових результатів діяльності фірми. Джерела фінансування та розрахунок бюджету проекту. Фінансове планування в проектному аналізі. Показники ліквідності, показники рентабельності, прогнозування продажів, розрахунок капітальних витрат проекту, розрахунок потреби в оборотних коштах проекту, види джерел фінансування, бюджет проекту, оптимізацію структури капіталу для реалізації проекту, розрахунок фінансового левериджу, розділи фінансового плану, план прибутку, податковий план, баланс грошових потоків, прогноз бухгалтерського балансу.

Тема 8. Економічний аналіз бізнес-проекту [1, с. 284-304]

Оцінка економічної привабливості проекту. Визначення економічної ефективності проекту. Оцінка впливу проекту на економіку країни. Оцінка економічної привабливості проекту, визначення економічної ефективності проекту, оцінка впливу проекту на економіку країни.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість			балів
			годин			
			Л	П	СРС	
Змістовий модуль 1. Концепція і методологія бізнес-проектування						
1	Лекція 1	Основні положення бізнес-проектування (Концепція проекту)	2			
	Практичне заняття 1	Основні положення бізнес-проектування (Концепція проекту)		4		6
	Самостійна робота 1	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі			6	2
2, 3	Лекція 2	Комерційний (маркетинговий) аналіз бізнес-проекту	4			
	Практичне заняття 2	Комерційний (маркетинговий) аналіз бізнес-проекту		8		8
	Самостійна робота 2	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі			13	2
4, 5	Лекція 3	Технічний аналіз бізнес-проекту	4			
	Практичне заняття 3	Технічний аналіз бізнес-проекту		8		8
	Самостійна робота 3	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі			13	3
6, 7	Лекція 4	Екологічний аналіз бізнес-проекту	4			
	Практичне заняття 4	Екологічний аналіз бізнес-проекту		8		8
	Самостійна робота 4	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі			13	3
8, 9	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК I			10	
	ПМК I	Підсумковий контроль за змістовий модуль I				10
Всього за змістовий модуль 1 (97 годин)			14	28	55	50

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість			
			годин			балів
			Л	П	СРС	
Змістовий модуль 2. Аспекти бізнес-проекування						
10	Лекція 5	Інституційний аналіз бізнес-проекту	2			
	Практичне заняття 5	Інституційний аналіз бізнес-проекту		4		6
	Самостійна робота 5	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі			6	2
11	Лекція 6	Соціальний аналіз бізнес-проекту	2			
	Практичне заняття 6	Соціальний аналіз бізнес-проекту		4		8
	Самостійна робота 6	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі			6	2
12, 13	Лекція 7	Фінансовий аналіз бізнес-проекту	4			
	Практичне заняття 7	Фінансовий аналіз бізнес-проекту		8		8
	Самостійна робота 7	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі			12	3
14, 15	Лекція 8	Економічний аналіз бізнес-проекту	4			
	Практичне заняття 8	Економічний аналіз бізнес-проекту		8		8
	Самостійна робота 8	Опрацювання матеріалів лекції, робота на навчально-інформаційному порталі			13	3
16, 17	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК 2			10	
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2				10
Всього за змістовий модуль 2 (83 години)			12	24	47	50
Разом (150 годин)			26	52	102	100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №1

1. В чому сутність інвестиційного проекту та інвестиційної програми?
2. Наведіть визначення проектного циклу та перелічить його етапи.
3. В чому полягає сутність структуризації проекту, які її завдання та методи?
4. Вкажіть і охарактеризуйте види інвестиційних проектів (по розмірах).
5. Перелічить та охарактеризуйте типові інвестиційні проекти.
6. Сформулюйте загальну послідовність розробки інвестиційного проекту.
7. Розкажіть про передінвестиційний аналіз інвестиційного проекту.
8. В чому сутність комерційного аналізу інвестиційного проекту?
9. Що таке технічний аналіз і які цілі він переслідує?
10. Які питання вирішує фінансовий аналіз інвестиційного проекту?
11. Що таке економічна ефективність інвестиційного проекту і чим вона відрізняється від фінансової ефективності?
12. Що являє собою інституціональний аналіз проекту?
13. Що відрізняє внутрішні і зовнішні інституціональні фактори?
14. Які задачі вирішує аналіз ризику?
15. Що таке цикл проекту? Які його фази і стадії Вам відомі?
16. Розкрийте суть ідентифікації проекту.
17. Розкажіть про розробку проекту.
18. Що являє собою експертиза проекту?
19. Розкрийте суть переговорів проекту.
20. Розкажіть про реалізацію проекту.
21. Що являє собою завершальна оцінка проекту?
22. Як поділяються витрати за інвестиційним проектом?
23. Що таке безповоротні витрати та неявні вигоди проекту?
24. Що таке альтернативна вартість проекту?
25. Чим визначається співвідношення між статтями поточних витрат інвестиційного проекту?
26. Як визначається точка беззбитковості проекту? Для чого?
27. Для чого розраховується коефіцієнт маржинального доходу проекту? Яким чином?
28. Що має собою запас міцності?
29. Розкажіть про чисту теперішню вартість інвестиційного проекту.
30. Як розраховується внутрішня норма рентабельності?
31. Для чого використовується коефіцієнт вигод / витрат?
32. Наведіть формулу для розрахунку індексу прибутковості.
33. Як розраховується строк окупності інвестиційного проекту?
34. Наведіть визначення ризику інвестиційного проекту. З якою ціллю проводиться його аналіз?
35. Як класифікуються проектні ризики? Які ризики надаються до страхування?
36. Які методи врахування ризику використовуються в процесі прийняття інвестиційних рішень?
37. На яких принципах заснована теорія управління ризиками інвестиційних проектів?

38. Які методи застосовуються для ефективного управління ризиками?
39. Які види витрат за проектом та їх складові Вам відомі?
40. Охарактеризуйте основні показники ефективності проекту.
41. Яка мета і завдання проведення комерційного (маркетингового) аналізу проекту?
42. Охарактеризуйте вплив макроекономічної політики країни на межові обмеження аналізу ринку.
43. Розкажіть про концепцію попиту проекту в проектному аналізі.
44. Який зміст аналізу макросередовища проекту?
45. Розкрийте суть та завдання аналізу мікросередовища проекту.
46. Дайте характеристику та призначення етапів розробки маркетингової концепції.
47. Які основні чинники впливають на розробку маркетингової стратегії?
48. Яке призначення розробки комплексу маркетингу?
49. Які розділи має план маркетингу?
50. В чому мета та суть проведення технічного аналізу?

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

51. Які складові технічного аналізу?
52. Які основні підходи до вибору місцезонашування проекту?
53. Які основні фактори впливають на масштаб проекту?
54. Розкажіть про вибір технології проекту. Що впливає на цей вибір?
55. Яке значення має інфраструктура проекту при технічній оцінці останнього?
56. Розкажіть про основні компоненти підготовчої роботи по проекту.
57. У чому полягає мета та завдання інституційного аналізу при підготовці проектів?
58. Які методи використовують при проведенні інституційного аналізу?
59. Наведіть характеристику факторів зовнішнього середовища проекту.
60. Визначте можливі зміни зовнішнього середовища, які можуть стати критичними для проекту.
61. Охарактеризуйте етапи аналізу внутрішнього середовища проекту.
62. Що являє собою організаційна діяльність підприємства?
63. На яких принципах засновані цілі організації підприємства?
64. Дайте визначення структурного поділу організації.
65. Які принципи формування структури організації Вам відомі?
66. Розкажіть про розподіл видів діяльності у межах проекту по підрозділах.
67. Які принципи добору кадрів вам відомі?
68. Яке призначення соціального аналізу проекту?
69. Назвіть та охарактеризуйте основні складові соціального середовища проекту.

70. Які основні характеристики способу та рівня життя населення і якою мірою вони мають бути враховані при розробці проекту?
71. Назвіть та охарактеризуйте складові етнодемографічної характеристики населення.
72. Як подолати труднощі кількісної оцінки соціальних результатів проекту?
73. Які є методи підвищення соціальної активності населення?
74. Що означає прийнятність проекту для місцевої культури?
75. Що таке фінансовий аналіз? Які завдання фінансового аналізу?
76. Які існують методи та принципи фінансового аналізу?
77. Які показники для визначення фінансового стану підприємства використовують у проектному аналізі?
78. Назвіть принципи формування структури джерел фінансування проекту.
79. Які елементи фінансового плану Вам відомі?
80. Яка мета та призначення балансу грошових потоків?
81. У чому полягає різниця між фінансовим та економічним аналізом?
82. Для яких проектів проведення економічного аналізу є необхідною умовою?
83. Яка різниця між розрахунками фінансових та економічних цін?
84. В чому полягає відміна економічної привабливості та економічної ефективності.
85. Які основні етапи визначення економічної привабливості проекту?
86. Назвіть причини використання альтернативної вартості в економічному аналізі.
87. Розкрийте поняття тіньового утворення, механізм визначення тіньових цін для окремих ресурсів проекту.
88. Охарактеризуйте методичний інструмент для визначення наявних вигод та витрат при проведенні економічного аналізу.
89. Охарактеризуйте поняття перевідного коефіцієнту (коефіцієнту перерахунку) та проблеми його використання.
90. Чому в оцінці економічної цінності проекту враховують трансфертні платежі, мультиплікативний ефект та споживчий надлишок?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Верба В. А., Загородніх О. А. Проектний аналіз: Підручник. К.: КНЕУ, 2000. 322 с.
2. Богоявленська Ю.В. Проектний аналіз. К.: Кондор, 2006. 336 с.
3. Болтянська Л.О., Тебенко В.М. Від вибору бізнес-ідеї до її реалізації. *Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки)*. Мелітополь, 2017. С. 20-27.
4. Болтянська Л.О., Болтянський Б.В. Розведення перепелів – родинний бізнес. *Тваринництво сьогодні*, 2018. №5. С. 37-45.
5. Від ідеї до власної справи: Навч. посібник. / А.С.Коноваленко, Л.О. Болтянська, Д.М. Трачова та ін. Мелітополь.: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2017. 278 с.
6. Грицаєнко Г.І. Маркетинговий аналіз інвестиційного проекту. *Маркетинг майбутнього: виклики та реалії*: Матеріали I міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 25 жовтня 2017 р.) / Навчально-науковий інститут менеджменту та підприємництва ДУТ. – Київ: Державний університет телекомунікацій, 2017. С. 57-59.
7. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко М.І. Соціальні інвестиції в соціальний капітал. *Бізнес Інформ*. 2018. № 1. С. 188-194.
8. Грицаєнко Г.І. Соціальні інвестиції: сутність, стан та особливості здійснення на селі. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2018. № 1. С. 126-132.
9. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко І.М. Функціонально-вартісний аналіз у розробці проекту для агротехсервісного підприємства. *Сучасні технології менеджменту, інформаційне, фінансове та облікове забезпечення розвитку економіки в умовах євроінтеграції* : Матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. м. Черкаси, 16-17 квітня 2020 року, Черкаси : Східноєвропейський університет економіки і менеджменту, 2020. С. 27-29.
10. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко І.М. Функціонально-вартісний аналіз як метод оцінки інвестиційного проекту. *Стратегічні пріоритети розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності* : Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. м. Запоріжжя, 14-15 травня 2020 р. Запоріжжя: Національний університет «Запорізька політехніка», 2020. – С. 170-172.
11. Грицаєнко Г.І. Основи інвестиційної діяльності: навчальний посібник. / Г.І. Грицаєнко – Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2014. 224 с.
12. Гуторов О. І. Проектний аналіз: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. Харків, 2001. 84 с.
13. Златьєв А.С., Грицаєнко М.І. Підходи до обґрунтування підприємницької ідеї. *Прагматизм у підготовці майбутніх підприємців*: матеріали II науково-практичної конференції, м. Мелітополь, 15 червня 2020 р. Мелітополь: Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, 2020. С. 80-85

14. Проектний аналіз : Навч.-метод. посібник для самот. вивчення дисц. / В.А. Верба, О. М. Гребешкова, О. В. Востряков . К. : КНЕУ, 2002. 297 с.
15. Савчук В.П. Анализ и разработка инвестиционных проектов. Учебное пособие. / Савчук В. П., Прилипко С. И., Величко Е. Г. – Киев : Абсолют – В, Эльга, 1999. 304 с.
16. Чалов С., Грицаєнко М.І. Основи підприємництва у створенні власної справи. *Прагматизм у підготовці майбутніх підприємців*: матеріали II науково-практичної конференції, м. Мелітополь, 15 червня 2020 р. Мелітополь: Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, 2020. С. 149-153
17. Щукін Б. М. Аналіз інвестиційних проектів: Конспект лекцій. К.: МАУП, 2002. 128 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Освітній портал ТДАТУ <http://op.tsatu.edu.ua>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka>
3. Методичний кабінет кафедри ПТБ.
4. Internet.